

REVISTA Bisericească

Biblioteca Universității Cluj

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

VENIȚI LA TURDA!

MULT STIMATE DOMNULE ȘI DOAMNĂ,

Cu ajutorul lui Dumnezeu se va da destinațiunii în ziua de 3 Noembrie c. nou zidita biserică ortodoxă din Turda. După zece ani de trudă, alergare și jertfe, acest centru primește un monument de artă, care va vesti pentru toate timpurile vrednicia conducătorilor bisericii noastre din acel oraș istoric.

La acest praznic al ortodoxiei dorim și Te rugăm să iei parte și St. Domnia Ta, cu sufletul și cu trupul, ca și prin această manifestație de participare numeroasă să dovedim, că stăm zid puternic în jurul bisericii noastre strămoșești. Dar în același timp dorim să vezi la fața locului umilirea și batjocura ce ni s'a făcut în trecut, dându-ni-se voie, ca numai la marginea orașului, la loc prăpăstios, să putem lăuda pe Domnul într'o biserică fără turn, însă monument istoric prin faptul, că acolo au fost aleși Episcopii nostri Vasile Moga și Andrei Șaguna.

Jertfa ce v'o cerem e mică, în schimb însă ea va contribui la strălucirea praznicului din aceea zi și la înălțarea prestigiului Bisericii și a demnității noastre ortodoxe.

Să luăm exemplul și dela alții. Preoții reformați mai lunile trecute s'au întrunit la Dej cu toate preotesele lor în frunte cu superintendentul lor și au manifestat pentru legea lor. Iar de curând au făcut la fel în Aiud, alt centru calvin puternic, oferindu-și de bună voie obolul lor, energia lor și munca lor pentru biserică ce-i ocrotește.

Acest apel îl face Episcopul vostru cu durerea în suflet, că e reținut de a fi însuși de față la înălțătorul praznic dela Turda.

Am îngrijit însă ca să fie acolo Arhieri distinși, cari vor face totul pentru înălțarea festivității.

Cluj, la 28 Octomvrie 1935.

Cu binecuvântare arhierescă

*) Scrisoare trimisă fruntașilor Eparhiei.

NICOLAE IVAN, Episcop.

Protopopul IOVIAN MURĂȘIANU

— Omul și opera lui. —

de Prof. univ. VALERIU MOLDOVAN

Sunt cel mai chemat să apreciez munca de o viață întreagă a precavrednicului protopop-stavrofor din Turda. Ca prieten și colaborator al lui, în curs de peste trei decenii, am avut prilejul să-l observ, să-l stimez și iubesc ca pe unul a cărui minte nu s'a frământat și a cărui inimă nu a bătut, decât pentru biserică și turma incredințată păstoririi lui.

*

Duminecă în trei Noembrie c. se va sfinți cu mare pompă noua și admirabila biserică ortodoxă română din orașul Turda.

Această măreață operă se va lega pe veci de străduința neobosită, de energia neînfrântă a protopopului Iovian Mureșan.

Ea îi aparține pe de-a-ntregul, ca problemă, ca plasmuire și ca executare.

Nimeni nu trage la îndoială nici simțul de jertfă al enoriașilor, nici sprijinul generos al comunei, județului și al Statului român.

Nimeni nu va contesta genialitatea arhitectului I. Traianescu, nici contribuția onestă a firmei Tib. Eremie, care a executat plasmuirea celui dintâi.

Cel ce însă a adunat într'un mănunchiu toate aceste energii, care a veghiat, a stăruit și a bătut pe la toate ușile, cel ce până și în somnul și visurile sale s'a pătruns numai de biserică sa, a fost protopopul Iovian.

*

Dar mândra clădire, în care de Duminecă încolo cetățenii ortodocși ai Turdei vor găsi un locaș de închinare și înălțare „spre cel ce viețile le-a dat“, nu este singura operă a acestui preot.

Ca să o putem judeca pe de-a-ntregul, va fi nevoie să ne întoarcem cu ochii sufletului în spre trecutul bisericii ortodoxe și a credincioșilor ei din acest oraș, odinioară atât de ostil a tot ce era românesc.

Până la unirea cu Roma dela 1700 a existat în Turda nouă o mică biserică de piatră, patronată de Stat, fiindcă era chemată să îndeplinească trebuințele sufletesti ale unui grup de minieri români, muncitori în minele de sare ale Statului ardelen.

E numai explicabil, ca aceasta modestă parohie și biserică să fi fost nevoită a trece la 1700 la legea nouă patronată de stăpânire.

Cei rămași în vechea credință își vor fi clădit prin veacul al 18-lea o modestă bisericuță de lemn, sus pe dealul dinspre răsărit al orașului vechiu, distanțată de către trufașii cetățeni maghiari, ca nu cumva clopotele și toaca „schismaticilor valahi“ să supere urechile lor nemeșești.

Atât știm, că în biserică aceasta a fost ales într'un episcop la începutul veacului al 19-lea fericitul Vasile Moga.

Alegerea lui Andrei Șaguna la 1847 s'a făcut tot la Turda, nu însă în biserică, ci în sala magistratului orașenesc.

Cam pe la 1862 aceasta bisericuță lovită de trăsnet a ars până în temelie.

Însuș episcopul și mai târziu mitropolitul A. Șaguna a inițiat a colectă, din care s'a clădit un nou locaș, de astădată de piatră și în proporții ceva

„Preoții cari cârmuiesc bine de îndoită cinste să se învrednicească, mai ales cei ce ostenesc întru cuvânt și învățătura ce-o dau altora.“

1 Timotei, 5, 17.

mai omeneshi, care a servit apoi puținilor credincioși de lege ortodoxă, drept locaș de închinare până în zilele noastre.

În anul 1900 organele de conducere ale Mitropoliei noastre au hotărât ca reședințele protopopești să fie mutate rând pe rând la orașe.

Astfel a devenit și Turda centru protopopesco ortodox, iar în fruntea acestui protopopiat am avut fericirea de-a alege pe tânărul preot din Trăsnea: Iovian Mureșan.

Venit la Turda noul protopop a găsit stări într'adevăr desolante.

Afară de un popor țaran bun și ascultător, dar nu prea îmbuibat în bunuri materiale, n'a găsit în Turda nici un intelectual, nici un comerciant român ortodox. Meseriași, 3—4 la număr, săraci și nesprijiniți, s'au atașat imediat noului șef bisericesc.

Scriitorul acestor rânduri s'a stabilit în Turda abia în anul 1903, fiind pe acele vremi singurul avocat și intelectual ortodox în Turda.

Iovian Mureșianu nu a fost omul, care să se dea bătut în fața acestor stări descurajatoare.

Primul lucru la care s'a gândit a fost, să clădească și deschidă o școală confesională.

Nimeni nu-și dă azi seama de greutatea pe cari a avut să le învingă, până când în anul 1904 mândra școală a fost dată destinației sale.

Am avut norocul cu primii dascăli români ca regretatul O. Sântion, apoi secretarul de azi al eparhiei noastre pâr. L. Curea și în fine învățătorul și revizorul de azi Roșca, cari ascultând de îndemnul protopopului au întemeiat coruri, au dat reprezentării și chiar concerte bine reușite, cercetate de țărani, meseriași și intelectuali.

A urmat în seria înfăptuirilor clădirea unei măndre reședințe protopopești, ridicată din jertfa preoților și parohiilor din tract și din a parohiei centrale.

Dar Iovian Mureșianu nu era omul, care să adoarmă pe laurii câștigați.

Neobosit, vecinic frământat

de noi probleme, dsa deja sub stăpânirea ungurească își îndeamnă credincioșii ca să pună temelia unor fonduri, menite ridicării unei noi biserici ortodoxe în acest oraș. Până la unirea din 1918 a reușit să adune suma, pe atunci respectabilă, de 70.000 Coroane aur.

După înfăptuirea idealului național, protopopul nu a încercat să se căpătuiască, ca mulți alții, ci a rămas credincios operei pentru care își simțea vocația. Chiar când a reușit o singură dată să se aleagă senator, dsa s'a folosit de această funcție numai în interesul marelui opere, pe care o vedea și o simțea cu toate fibrele sufletului său: *clădirea unui locaș de închinare, vrednic de situația, esențial schimbată a bisericii sale, devenită acum dominantă în Statul român întregit.*

Și iată opera s'a înfăptuit! Nu mai întrebați cum și cu ce eforturi aproape supraomenești!

În fiecare piatră de temelie, în fiecare cărămidă, părintele protopop ca un al doilea Meșter Manole și-a zidit o parte din sufletul său.

De aceea în preziua târnosirii acestui juvaer de arhitectură și împodobire orientală și românească, nu va fi om mai fericit, mai mândru ca preavrednicul protoiereu *Iovian Murășianu.*

Și cu tot dreptul!

Iar voi enoriași de azi și de mâine, cari de acum veți avea un locaș de închinare, cum puține mai sunt în Țara românească, nu uitați pe o clipă că la înfăptuirea lui, păstorul nostru sufletesc și-a, *depus toate talentele, toate energiile și tot elanul unui suflet și a unei vieți în slujba pe deantregul unui ideal, pe care azi îl vede turnat în piatră!*

Admirând opera, nu uitați de omul, care v'a hărăzit-o!

Sfințirea bisericii din Ocna-Dejului.

După silințele de șapte ani ale frunțașilor parohiei noastre din Ocna-Dejului s'a înfăptuit și mult doritul lăcaș pentru închinare, care s'a sfințit cu solemnitate deosebită Dumineca trecută în 27 Octombrie de către P. S. S. episcopul armatei Dr. Ioan Stroia.

P. S. Sa însoțit de consil. Dr. Seb. Stanca și diaconul Vasile Bogdan a fost întâmpinat cu poartă triumfală în hotarul comunei de către subprefectul județului, de mireni din comună și de trupa premilitarilor în frunte cu muzica minerilor. În cuvinte alese a bineventat dl subprefect de P. S. Sa, care a răspuns binecuvântând poporul dreptcredincios.

La intrarea în comună sub a doua poartă de verdeață, ne-a întâmpinat primarul cu toate autoritățile din comună, iar la poarta bisericii preoțimea tractului în frunte cu protopop. Zaharie Man și preotul local Ioan Budu. În cuvinte bine simțite a răspuns P. S. Sa dând laudă lui Dumnezeu și celor ce au ostenit pentru zidirea sfântului locaș.

S'a săvârșit apoi ceremonialul festiv al sfințirii bisericii de P. S. Sa episcopul cu un sobor de 14 preoți. Răspunsurile le-a dat corul FOR-ului din Dej sub conducerea dlui subloc. Ionescu dela muzica militară din Dej.

În cursul sf. Liturghii a fost hirotonit întru preot candidatul Ion Danciu, iar la sfârșit P. S. Sa a rostit o impresionantă cuvântare, arătând marele rost al bisericii pentru viața sufletescă a poporului nostru românesc.

La urmă a rostit apoi preotul local Ion Budu o cuvântare de mulțumită pentru toți aceia, cari au sacrificat bani și muncă pe seama bisericii.

Meritul principal revine în locul prim dlui director al Salinelor I. Băbuț, care în fruntea unui comitet de zidire, pe lângă daniile personale a

obținut și o considerabilă contribuție dela C. A. M. De remarcate, este și munca desinteresată și devotată pentru biserică a dlui Lupan și a epitropului bisericii, precum și a tuturor membrilor Consiliului și comitetului de zidire. O faptă laudabilă au săvârșit înșiși minerii, cari fără deosebire de religie și naționalitate, au dăruit de bună voie peste 60.000 Lei.

După serviciul divin impunător și mișcător s'a servit apoi o masă comună în restaurantul minelor. A vorbit P. S. Sa episcopul pentru M. Sa Regele, consilierul eparhial Dr. Seb. Stanca pentru Prea Sfințirii episcopi Nicolae și Ioan, protopopul Zaharie Man pentru directorul salinelor și comitetul de construcție, directorul Băbuț, pentru conducerea C. A. M., revizorul Ciupe, pentru preoțime, preotul localnic gr.-cat., pentru preotul ortodox, pentru artistul meșter al iconostasului, pentru comitetul de zidire, pentru pr. Iulian Pop, pentru frații uniți, iar preotul localnic Ion Budu a adus un cuvânt de mulțumită tuturor oaspeților, cari au prilejuit aceasta frumoasă și înălțătoare serbare.

Corul teologilor noștri din Cluj a dat apoi seara, sub conducerea dlui prof. Dr. Vasile Petrașcu, un bine reușit concert în favorul bisericii celei noi. S.

„Eu sunt alfa și omega, începutul și sfârșitul. Celui ce îi este sete, îi voi da să bea fără plată din isvorul apei vieții.” Apocalipsa 21, 6.

„Eu am venit ca oile să aibă viață. Și mai multă să aibă. Eu sunt păstorul cel bun; păstorul cel bun sufletul său își pune pentru oi.”

Ev. Ioan, 10, 10-11.

„Căci Domnul pedepsește pe cine-i iubește și bate cu năiaua pe orice fiu pe care-l primește.” Evrei, 12, 6.

Sfințirea bisericii ortodoxe din Turda.

În ziua de 3 Noembrie a. c. va avea loc sfințirea bisericii ortodoxe române din Turda. Solemnitatea sfințirii se va oficia de către P. Sf. Sa *Lucian, Episcop de Roman, ca delegat al P. S. Episcop Nicolae Ivan.*

Se va desfășura următorul program: Sâmbătă 2 Nov., la ora 17: Sedința consiliului parohial în biserică veche. La ora 18: Vecernie, împreună cu litie și priveghere în biserică veche.

Duminecă, 3 Nov.: 1. La ora 9: Procesiune dela biserică veche la biserică nouă. 2. La ora 9½: Sfințirea apei în prezența tuturor autorităților și invitaților. 3. La ora 10: Săvârșirea actului sfințirii bisericii. 4. Liturgia arhierescă. 5. La ora 12½: Recepție în sala festivă a Pre-

fecturei. 6. La ora 14: Banchet oficial în saloanele Casinei Române. 7. La ora 17: Vecernie solemnă în biserică cea nouă, cu predică ținută de P. C. arhidiacon Dr. Ioan Vască, rectorul Academiei teologice. 8. Sedința festivă a Frăției Ortodoxe Române Secția Eparhială Cluj, ținută în biserică. 9. La ora 21: Concert religios în sala Teatrului orășenesc, dat de corul Academiei teologice din Cluj, cu concursul alor trei membri dela Opera Română din Cluj.

„Și voi ca niște pietre vii, sunteți zidiți ca să fiți o casă duhovnicească, o preoție sfântă, și să aduceți jertfe duhovnicești plăcute lui Dumnezeu prin Iisus Hristos.” 1 Petru 2, 5.

FOILETON

F. O. R.

(Urmare)

Al doilea an de luptă.

— Raport prezintat Congresului dela Caransebeș. —
de I. MATEIU

La rândul ei Secția Caransebeșului s'a menținut pe linia înaltă a însuflețirilor originale, desfășurând aceeași entuziastă propagandă orală prin misionarii și corurile ei, tipărind alte două broșuri în biblioteca specială, anume: 1. Dr. Alexandru Mocioni, biografie de Dr. Cornel Corneanu, distinsul președinte al secției și 2. Pe pământul făgăduinții, de dl ing. Petru Fotoc. Ceea ce constituie însă meritul ei netrecător este falnicul monument înălțat în amintirea marelui Episcop Ioan Popasu. Onoare președintelui ei neobosit și tuturor celor, ce l-au ajutat în realizarea acestei fapte, atât de frumoase și educative.

La Oradea, în condiții mai neprielnice decât aiurea, s'a lucrat cu toată râvna pentru ca asociația noastră să pătrundă în inima tuturor, și preocupările ei să angajeze cât mai mult conștiința intelectualilor, spre a se devota mișcării de deșteptare creștinească și românească, atât de imperioasă în colțul expus al graniței de Vest.

În fine, vom pomeni în cuvinte de dreptă prețuire străduințele secției Cluj, care prin situația privilegiată în care se găsește, își simte la fiecare pas datoria excepțională, de a dăruia FOR-ului prestațiuni incomparabil mai însemnate, și de a servi prin aceasta ca un izvor de îndemnuri constante pentru toate celelalte părți constitutive. În anul trecut am putut urmări eforturile ei susținute, de a oferi publicului dificil din Cluj un ciclu de conferințe, clasei de mijloc șezători religioase duminicale prin diferitele cartiere ale orașului, turneuri creștine cu echipele de conferențieri și coruri prin satele și târgurile eparhiei, și mai presus de toate incomparabila propagandă, desfășurată de cercul Reghinului, grație președintelui său doctorul Eugen Nicoară, care unește atât de armonios, sufletul de apostol cu inima de mecenate al Bisericii noastre ortodoxe.

Nu vom uita însă deloc să spunem, că aceste multiple și însemnate activități sufletești depind în mare măsură, de prezența unor sigure și suficiente mijloace materiale. Mărturisim cu toată sinceritatea, că ele constituie punctul cel mai nevralgic în viața FOR-ului, deoarece lipsiți încă de acele gesturi munificente, exprimate în fonduri și donațiuni ale inimilor simțitoare, am fost reduși exclusiv la cotizațiile statutare. Or, încasarea taxelor de membri

întâmpină dificultăți, pe care idealismul nostru nu le-a prevăzut și nici nu le-a putut încă înlătura. De aceea profităm de congresul de astăzi, spre a semnală cu toată seriozitatea această piedecă de ordin financiar, invitând pe toți bunii ortodocși, să-și dea cu bucurie modestă lor contribuție bănească, spre a asigura astfel funcțiunile, atât de necesare, ale Frăției Ortodoxe în pregătirea noului suflet românesc.

III.

Dar, cum spuneam, alături de această activitate de ordin general, indeplinită ca o îndatorire normală a secțiilor, s'a impus paralel cu ea și una specifică, provocată de împrejurările cotidiene ale vieții publice românești. Astfel „Moțiunea” dela Sibiu a semnalat câteva deziderate ortodoxe și interese naționale, ce nu mai puteau fi desconsiderate, fără a aduce grave prejudicii și reale primejdii atât Bisericii dominante, cât și Statului românesc. Pornind din constatarea precisă, că ortodoxia este și rămâne temelia sufletescă a României mari, Congresul din anul trecut a cerut factorilor cu răspundere:

a) să dea învățământului religios din școli dezvoltarea cerută de importanța lui capitală în pregătirea morală a generațiilor de mâine, făcând să înceteze tratamentul nedrept la care e supus

UN RĂSPUNS

— adresat ziarului catolic „Farul nou” din București. —

Mult Stimate Domnule Frollo,

În numărul 61 din 13 Octomvrie al „Farului nou” de sub direcția d-tale, îmi pui câteva întrebări la care răspund imediat, nu cu părerea mea personală, care poate să importe mai puțin, ci punându-vă înainte opiniile larg documentate ale tuturor organelor de specialitate ale Statului român și anume: a Consiliului legislativ (avizul Nr. 165 din 4 Iunie 1932); a Consiliului de avocați al Ministerului Instrucțiunii și Cultelor (avizul Nr. 185—1931); a Consiliului Inspectorilor generali din Ministerul Cultelor (avizul și referatul dela temeiul Nr. 52852—1935) și a Comisiunii pentru redactarea Regulamentului Legii Cultelor dela 3 Aprilie 1935.

Avizele și referatele acestor organe sunt publicate în colecția „Studii și Documente privitoare la Politica religioasă a României întregite” de sub direcția dlui Onisifor Ghibu, din care îmi permit a vă trimite un exemplar spre a lua cunoștință de ele. Veți constata citindu-le, că Concordatul nu recunoaște integritatea Statului ro-

mân în hotarele consfințite de tratatele internaționale; că creiază bisericii catolice o situație privilegiată care amenință la fiecare pas nu numai pacea dintre confesiuni ci înseși temeliele Statului român și că după declarația episcopului rom.-cat. de Alba-Iulia „Concordatul n'a adus foloase numai bisericii catolice, ci și celorlalți frați maghiari iubiți, care nu se țin de biserică noastră.”

Și acum dă-mi voie, stimate de Frollo, să-ți pun și eu o întrebare, dumitale, care porți un nume ce-mi este de trei ori scump, ca filolog, profesor și iubitor de literatură: cum împaci dumneata, Italian de origine și Român prin sentimentul ce te leagă de Țara în care te-ai născut, calitatea dumitale de catolic convins — și crede-mă, că respect convingerea — cu faptul că în urma Concordatului catolicismul dela noi se identifică cu maghiarismul și cu tendințele lui de refacere a vechii Ungarii pe ruinele României?

Cluj, 22 Octomvrie 1935.

SEXTIL PUȘCARIU

Maglavitul și „frații din strana stângă”.

Evenimentele minunate dela Maglavit, cu neprețuita lor influență binefăcătoare asupra sufletului poporului românesc, provoacă insomnie „fraților din strana stângă.” Vindicările de acolo, verificate de medici și persoane în stare să-și dea perfect seama de ele, sunt obiect de zeflemea pentru cei ce nu-și iau cel puțin osteneala să se documenteze la fața locului despre lucruri, asupra cărora totuși țin să-și rostească atât de ritos verdictul. Membrii ai clerului uniat tună și fulgeră împotriva Maglavitului, la care totuși aleargă, cu sutele și miile, și credincioși uniați. Căci în infinitatea conștiinței lor ro-

mânești, aceștia își dau perfect seama că ortodoxia e partea neamului românesc. Numai conștiințe adormite pot susține contrarul.

Pilda clasică de această furie uniată ne-o servește mereu și „Unirea”, dela Blaj, foaia dospitoare de ură și venin împotriva a tot ce-i ortodox, și despre care cu adevărat se poate spune că-i scrisă de „fiii întunecului”, concentrați la manevre de ură în vilele Târnavelor. Căci din paginile acestei „foi” transpiră — la propriu, nu figurat — atâta fariseism, atâta patimă dozată de „spirit” satanic, încât te miri de îndrăzneala — nici într'un caz evanghelică — de

a se mai numi încă și „bisericească.”

Și de ce atâta spumegare de ură și vărsare de venin împotriva Maglavitului? Se întâmplă acolo crime? Acte de anarhie? Nu. Dimpotrivă. Pelerinii de diferite neamuri și confesiuni — foarte mulți uniați, și chiar papistași sadea, căci uniații sunt numai „semicetățeni ai papismului” — veniți și din alte țări, se roagă cu evlavie lui Dumnezeu, ascultă cuvintele ciobanului Petrache Lupu, mulți bolnavi se vindecă, deci peste tot numai lucruri îmbucurătoare pentru orice om de bine.

Atunci cum să se explice ura „fraților din strana stângă” împotriva unor evenimente, mununate și morale, care contribuie din plin la înălțarea neamului și pământului românesc?

Și totuși explicația e simplă și cunoscută întregii suflări românești, inclusiv uniații... Maglavitul e ortodox, și nu papistășesc. Ah... dacă evenimentele dela Maglavit ar fi de partea papistășescă, atunci de sigur „frații din strana stângă”, și în deosebi cei din jurul „cazanului” dela Blaj, s'ar târi pe hrânci până acolo — chiar fără să treacă apele Târnavelor pe pod — și s'ar istovi în laude, cum se istovesc acum în ură.

La „Maglavitul ortodox” se întâmplă lucruri sporitoare de evlavie,

pe când la „Nicula uniată”, după cum ne vestiau ziarele astăvară, un preot uniat a înebunit împreună cu femeia pe care o mărturisă, caz foarte regretabil.

Și totuși ortodocșii n'au luat de aci motiv de a-și bate joc de „Nicula uniată”, după cum suntem siguri, că ar fi făcut „smeriții frați din strana stângă”, dacă lucrul s'ar fi întâmplat la ortodocși. Da, am auzit svonuri de diferite explicări asupra „cazului dela Nicula uniată”, numai că aceste explicări puneau „cazul” într'o lumină și mai întunecată.

Un lucru i-am întreba pe „frații din strana stângă”: n'ar fi mai potrivit — căci, cunoscându-i, nu ne facem iluzia unei atitudini binevoitoare față de „Maglavitul ortodox” — să se pună cel puțin în postura fariseului Gamaliel, care spunea soborului evreesc, adunat să judece pe sf. apostoli pentru cuvintele și faptele lor minunate: „De va fi dela oameni sfatul și lucrul acesta, se va risipi. Iar de este dela Dumnezeu, nu veți putea să-l risipiți, ca nu cumva și luptători împotriva lui Dumnezeu să vă faceți”, (F. A. 5, 38-39).

Știm că pentru rândurile de mai sus, grea osândă va avea să îndure hârtia jertfită pentru „foaia bisericească” dela Blaj. Adevărul doare.

O.

INFORMAȚIUNI

Ziua M. S. Regina Maria.

Marti 29 Octomvrie M. S. Regina Maria a serbătorit 60 ani de viață. A fost un eveniment însemnat, la care a luat parte, cu nespusă bucurie, țara întreagă. Căci, prin toată activitatea Ei bogată, continuă și binecuvântată, s'a confundat pe deplin cu sufletul neamului și cu marile lui aspirațiuni de înălțare. Dacă visul sfânt al unității noastre naționale s'a împlinit, nu vom putea uita nici-

odată, că această minune se datorește în bună parte energiei, pe care scumpa noastră Suverană a pus-o în ceasul supremelor hotărâri istorice din 1916. De aceea, a intrat de pe acum în fresca marilor ctitori ai României întregite, înconjurată de iubirea nemărginită a generațiilor de azi și de mâine. La Cluj s'a slujit în Catedrală la ora 11 a. m., o doxologie de către P. C. consilier eparhial Dr. Vasile Sava, pr. Ion

astăzi, când în unele clase s'au redus și orele minime ce i s'au acordat, iar în altele el a fost suprimat cu totul;

b) să confere măcar uneia din Academii teologice ale Mitropoliei Ardelene dreptul de licență, așa cum i l-a dăruit celei greco-catolice dela Blaj, spre a curma inferiorizarea umilitoare în titluri și retribuții a preoțimei noastre, vrednică de altă cinste prin pregătirea și misiunea ei națională;

c) să se reînființeze vechile Episcopii de Timișoara și Maramurăș, ca astfel să ajungem și noi ortodocși majoritari măcar la 7 Episcopii față de cele 10 catolice minoritare din Ardeal și Banat, consimțite de Stat cu atâta profunziune deplasată prin Concordatul nefericit din 1929.

Iată trei revenlicări mari și legitime, înfățișate de Româniea ciscarpatină, ca necesități de viață netăgăduite, și totuși, cu mâhnire trebuie să o spunem, nici după un an de așteptări grele, ne luate în seamă de factorii răspunzători în Stat.

Decodată cu aceste esențiale chestiuni, s'a ivit și problema enervantă a *Catolicismului*, care prin caracterul ei manifest politic depășia sferile confesionale, lovind, prin ofensivele începute, nu numai în existența Bisericii ortodoxe, dar punând în primejdie însăși interesele superioare ale Statului românesc. În ce fel? Prin noul *Concordat* Vaticanul

a isbutit să strângă într'o organizație unitară și solidă toate cele patru culte catolice, române, maghiare, armene și rutene, cari în Ungaria de ieri trăiseră separate și mereu îndușmănite. Acest fapt extraordinar este unul din cele mai mari succese politice ale diplomației papale, căci datorită nepregătirii noastre, s'a putut creia într'un Stat ortodox, o formidabilă cetate catolică, care sub scutul unei autonomii întinse, refuzată categoric pe vremuri de toate guvernele ungurești, s'a transformat la noi într'un adevărat Stat în Stat. În virtutea Concordatului Biserica Blajului, care fusese decretată biserica națională de către Constituția Țării, a fost transformată acum în simplă biserică catolică de rit grec, și legată indisolubil de cele ungurești, așa încât din punct de vedere religios ea se orientează de aci înainte după directive cu totul streine sufletului și tradițiilor românești. Consecințele s'au și văzut anul trecut la Lugoj, unde episcopii greco-catolici români au apărut braț la braț cu episcopii unguri, pe scena Congresului agrist, spre a dirija atacuri insolente împotriva Bisericii noastre și a Statului românesc.

Pe de altă parte a venit ca un corolar al Concordatului, așa zisul „Acord dela Vatican” din 1932, negociat chiar de președintele Agrului, prin care ungurii din Ardeal sunt concentrați și

aparte într'o organizație proprie, *autonomă*, ca în acelaș timp Statul român să fie deposedat de o serie de averi respectabile, cuprinse în opt fonduri și fundațiuni, pe cari le trece definitiv în mâinile Statusului catolic.

Aceste soluțiuni abuzive n'au fost posibile nici în Ungaria de odinioară, cu toate luptele înverșunate, ce s'au dus acolo secole de-arândul de către catolicii fanatici și cu enorm prestigiu în viața de stat.

Lucrările vaste și de-o documentare serioasă, tipărite de eminentul profesor universitar dl Onisifor Ghibu, fac proba evidentă că cele două convențiuni încheiate cu Vaticanul, sunt două arme redutabile de care dușmanii Statului întregit și ai Bisericii lui se servesc cu pasiunea unei uri atavice și distrugătoare. E locul să aducem acestui distins luptător al marilor cauze naționale, recunoștința noastră întreagă, asigurându-l că pe drumurile silințelor sale neobosite, este însoțit de dragostea tuturor Românilor cu simțire patriotică. Dovada a făcut-o însuși FOR-ul, când prin „Moțiunea” votată anul trecut la Sibiu, a hotărât să mobilizeze toate conștiințele ortodoxe din Mitopola Ardealului și Banatului, contra „Acordului uidela Vatican”. (Va urma)

Cetiți și răspândiți „Viața Ilustrată”

Goron, pr. Fl. Mureșanu și păr. arhidiacon Dr. Ioan Vască, rect. Acad. teol., în prezența autorităților civile și militare, cum și a unui public numeros. La sfârșit păr. econom-stavrofor Vas. Sava a rostit un frumos cuvânt ocazional despre M. Sa Regina Maria. În fața Catedralei, unde se găsea o companie de onoare cu drapelul și muzica militară dl general Gh. Florescu a ținut o vibrantă cuvântare, arătând vredniciile neîntrecute ale Suveranei.

Investitura Mitropolitului Bucovinei. Miercuri 30 Octombrie c., a avut loc la Sinaia investitura Î. P. S. Mitropolit Visarion Puiu al Bucovinei, cu ceremonialul obicinuit în prezența Î. P. S. Patriarh Miron, a mai multor Episcopi și a dlui Al. Lapedatu, ministrul Cultelor și Artelor. M. Sa Regele Carol II. predând cârja noului Mitropolit i-a adresat o cuvântare mișcătoare în legătură cu misiunea importantă, ce-l așteaptă pe pământul lui Ștefan cel mare.

† **Olimpia Bârsan.** *Teatrul românesc a încercat o grea pierdere prin moartea prematură a doamnei Olimpia Bârsan din Cluj. Artistă de talent real, cu multiple calități, ea s'a ilustrat, timp de 30 ani, ca una din cele mai valoroase forțe a scenei noastre dramatice. La București ca și la Cluj, ea a creat roluri de mână întâi, cari nu vor fi uitate de publicul recunoscător, dar mai ales va rămânea impresionantă activitatea teatrală bogată, desfășurată alături de soțul ei, dl Zaharia Bârsan, aici în Ardeal pe vremea stăpânirii ungurești. Prin turneele de atunci, rămase vii în amintirea noastră, ea a contribuit în largă măsură la pregătirea conștiinței naționale pentru strălucita zi a Unirii din 1918. În Clujul românesc ea n'a fost numai o eminentă luptătoare pentru consolidarea Patriei mărite, prin verbul artei fermecătoare, ci și o bună creștină, profund devotată Bisericii și așezămintelor ei pe care le-a ajutat totdeauna. Călătoria la locurile sfinte i-a întărit și mai mult credința, de care era animată. De aceea, la înmormântarea ei din ziua de 25 Oct. c. nu vedeai decât fețe cernite. Prohodul a fost săvârșit de un sobor de preoți în frunte cu prot. N. Vasiliu. S'au rostit numeroase cuvântări la locuință și în fața Teatrului Național, de către prot. N. Vasiliu, V. Papilian, Onisifor Ghibu, N. Bănescu, C. Russey etc. cari toate au subliniat personalitatea defunctei și meritele ei deosebite pentru cultura românească. Odihnească în pace.*

Spitale la Maglavit. Din inițiativa doctorului M. Albu, director de spital din Craiova, s'a constituit un comitet mare, sub președinția de onoare a P. S. Episcop Vartolomeu, cu scopul de a strânge fondurile necesare pentru construirea unor spitale la Maglavit. Este un

gând din cele mai frumoase, căci el va contribui la prevenirea epidemiilor și ocrotirea bolnavilor, cari vin să se tămăduiască la locul minunilor.

Cununia a trei sute de perechi. Duminecă a avut loc la Giurgiu un neobicinuit eveniment religios, anume cunia a trei sute de perechi tinere, cari trăiseră în concubinaj. Actul cununii a fost săvârșit de către însuși Î. P. S. Patriarh Miron, asistat de un imens sobor de preoți, în fața unui public de câteva mii. Faptul extraordinar a impresionat profund, și el dovedește că ne găsim într'o fază de mare reviriment religios, datorit activității Clerului pastoral și de sigur și înrăuririi incontestabile a Maglavitului.

Colecta pentru biserica Sângeorz-Băi. Suma ultimă 8200 Lei. Administrația băilor „Hebe“ 15.000; Colonel Procopiu Strat, Cluj, 2000; Dr. Cornel Dărămuș și protop. Al. Baba, Alba-Iulia, câte 1000; Iosif Dateu, Vict. Constantinescu și Getta Velican din A.-Iulia, O. impiu Ghiția, Ioan Orăștean, Gh. Drăgoi, Dr. Lauren Gabor, Dr. Petre Vasilescu și Iacob Năstase din Cluj și Căpitan N. Negoită, Bistrița, câte 500; Dr. Ionel Scridon, Bistrița, Gh. Ioanovici, Sânnicolaul-mare, Victor Păcurariu, A.-Iulia, G. Bereta, București și Zoe și Const. Goiovei câte 200; Fam. Fatu, Fam. Nic. Teodorescu și Lucia Dinulescu din București, Pompiliu Constantin, Daneș, Nic. Buta Cluj și Silvia Scridon, Sângeorz-Băi câte 100 Lei. Total 33.900 Lei. Generoșilor donatori li se aduce și pe această cale cuvenita mulțumită.

Pr. I. Bunea, paroh.

Congresul Agru-lui dela Careii-mari. După cum ne relatează chiar ziarele unite, congresul general din acest an s'a ținut în condiții lamentabile. Biroul întreg a refuzat să se ducă la Carei, în semn de protest contra dlui Valer Pop, fapt grav și cu totul necunoscut în analele instituțiilor religioase din Ardeal. Au lipsit demonstrativ și cei doi Episcopi uniți dela Baia-mare și Lugoj. Nici episcopii catolici minoritari n'au vroit să mai ia parte, cum o făcuseră în anii trecuți. Desbaterile au decurs într'o atmosferă grea și penibilă, pe care n'au putut înlătura nici măcar perorațiile unor oratori răsufiați împotriva ortodoxiei, ca prof. T. Mălai, A. Tăutu și alții ejusdem farinae. Dumnealor se agită cump'it pe motivul, că congresul național bisericesc a hotărât reînființarea Episcopiei de Maramurăș, și cer (cui?) ca una ca asta să nu se admită. Atâta mai lipsește Agru-lui, ca lumea să-i cunoască pe ipocriții ei conducători. Dar ceea ce i-a demascat complect este *Moțiunea* votată, și care băjbăe în toate părțile ei de ură și venin față de Biserica noastră. Comparați-o cu hotărârile FOR-ului dela Caransebeș și veți constata, cât de vulgară este redacția acestei proze jalnice, isvorată din psihologia catolică intolerantă a d-lui Valer Pop. Se pare,

că ea este preludiul prăbușirii meritare, pe care i-o pregătește Blajul cu celelalte eparhii unite.

Războiul din Africa. De câteva săptămâni, războiul, care n'a putut fi încă oprit de Societatea Națiunilor, este în plină desfășurare, dând prilej la ofensive mari și lupte sângeroase. Etiopienii Negusului opun pe amândouă fronturile Eritreii și Somaliei o vie rezistență, dar în fața oștilor italiene, perfect pregătite și înarmate, trebuie să cedeze terenul pas de pas. Armatele ducelui merg victorios înainte. Totuș, războiul poate dura mult, din cauza condițiilor geografice și climatice neprielnice. Diplomații dela Geneva n'au renunțat la hotărârea lor de a face să se pună capăt vărsărilor de sânge prin sancțiunile economice. În acest sens Anglia își pune în cumpănă toată autoritatea ei. Vom vedea, dacă isbutește.

Debarcarea dlui Valer Pop? E vorba deocamdată numai de Agru. De mult fierb în umbră nemulțumirile uniate contra dlui președinte. Acum ele se conturează tot mai hotărât. Semnalul vine chiar dela Blaj. Ziarul „Unirea“ în numărul dela 19 I. c. comentând defavorabil la „televon“ adunarea Agrului parohial de acolo, unde a luat parte și dl Valer Pop, o numește ironic „spectacolul dela Blaj cu fast și lux exagerat.“ Și afirmând, că cele petrecute ridică o problemă mult mai importantă, o precizează textual astfel: „este însăș problema *conducerii* Agru-lui, asupra căreia nu vrem să ne spunem cuvântul acum și la acest loc. Poate se va rezolva de sine în curând, și nici nu va mai trebui discutată.“

Iar în „România Nouă“ din Cluj Nr. dela 26 Octombrie citim aceste rânduri grave:

„Va înțelege de data aceasta? Pe ziua de 25 Octombrie a fost convocat, la Careii-Mari, congresul general al „Agru“-lui. Suntem informați, că vice-președinții acestei asociații, precum și secretarul general și casierul general au refuzat să ia parte la acest congres. Motivul este persistența dlui Valeriu Pop, ministrul justiției, de a se crampona în situația de președinte al „Agru“-lui, compromițând prin aceasta nobilele scopuri ale acestei asociațiuni.“

Nr. 77—1935. (28) 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de *cântăreț* din parohia *Coronca* și filii, protopopiatul Tg.-Murășului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea.“

Venitele:

1. Cinci jugăre arător și un jugăr loc de coasă, în matra Coronca; trei jugăre arător și una mie (1000) Lei anual, dela filia Sânișor. — Pământul potrivit.
2. Una a treia parte din venitele stolare.
3. Locuință în natură fără supraedificate și folosința teritorului des-

tinat spre acest scop, lângă biserică, în mărime de cca 450 st. p., loc foarte bun.

Candidații își vor înainta cererile (timbrate) însoțite de carte de botez, (eventual certificat școlar) și diploma de cântăreț în original sau copie legalizată; și se vor prezenta în timp potrivit în parohie, pentru a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Candidatul ales va avea să formeze cor bisericesc cu tineretul.

Se vor prefera candidații cu cursuri speciale de cântăreți.

Coronca, la 25 Iunie 1935.

Oficiul parohial ort. rom. în înțelegere cu Consiliul parohial.

Partenie Matei, paroh.

Văzut: Ștefan Russu, protopop.

Nr. 198—1935. (29) 1—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de *cântăreț* la biserica ort. română din *Sâncraiu-de-Murăș*, județul Mureș, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea.“

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Patru (4) jugăre pământ arător și $\frac{1}{2}$ jugăr fânaș.
2. Locuință în natură — casa cantorală de lângă biserică cu două camere.
3. Venitele stolare obicinuite.

Candidații își vor înainta cererea scrisă cu mâna proprie însoțită de următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Certificat de pe ultimul an școlar. 3. Atestat de purtare dela oficiul parohial competent. 4. Diplomă de cantor. 5. Certificat asupra situației militare.

Candidatul ales va avea să formeze cor bisericesc cu tineretul. Se vor prefera candidații cu cursuri speciale de cântăreți.

Sâncraiu-de-Murăș, 30 Septembrie 1935.

Oficiul parohial în înțelegere cu Consiliul parohial.

Carol Bărdășan, paroh.

Văzut: Ștefan Russu, protopop.

Nr. 485—1935 prot. (27) 3—3

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II. *Găbud*, protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea.“

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat după reluarea la buget.
2. Locuință în natură și supraedificii economice.
3. Sesiune parohială 24 jug. pământ productiv.
4. Stola obicinuită.

Candidații își vor înainta cererea, împreună cu documentele, oficiului nostru protopopesic în termenul fixat și cu prealabila noastră încunoștințare se vor putea prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Candidații vor prezenta autorizație de candidare dela P. S. Sf. nostru Episcop, fără care nu vor fi admiși în candidare.

Luduș, la 7 Octombrie 1935.

În înțelegere cu Consiliul parohial din *Găbud*.

R. Popa, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.